

לאורו

עיונים לאור תורתו של
מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

**"רוח האומה
יתגלה בגדוליה"
הרב שלמה גורן
אורו לילדים
בראש צעיר**

גיליון 102

פרשך וירא, ה'תש"פ

**לפרשת וירא
הרב מיכאל הרשקוביץ
אגרות קודש
הרב שלמה לוי
נושאים
במשנת הראי"ה
אמונה**

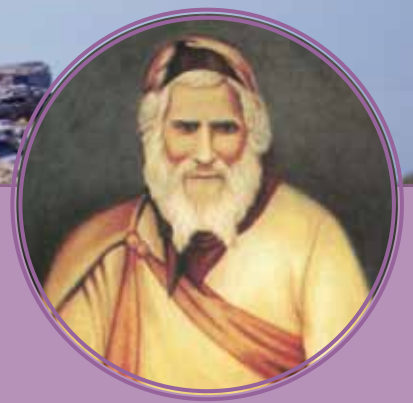
**"וירא והנה איל, אחר,
נאחז בסבך בקרניו"
(בראשית, כב', יג')**

**"ובחרת
בחיים"**

**משנת מרן
האור החיים
הקדוש
זיע"א**

**לשולחן שבת
פרשת וירא**

**מתורתו של
ה'אביר יעקב'
רבנו יעקב אבוהצירא
זיע"א**

- נא לשמור על קדושת הגיליון - טעון גניזה -

הרב מיכאל הרשקוביץ
ר"מ בישיבת 'מרכז-הרב' ורב הישוב נריה

"ולך לך אל ארץ המוריה"

עיון בפרשת העקדה

נאמנות אברהם לעצמו

בציווי הראשון שנצטווה אברהם: "לך לך", יש לכאורה סתירה - "לך" הינו ציווי שמצווה אברהם על ידי המצוה, ו"לך" הוא ענינו של אברהם עצמו. על כן פירש רש"י: "לך לך - להנאתך ולטובתך", והיינו שאף שזהו ציווי של מקום, ואינו מתוך בחירתו העצמית של אברהם, קיומו של צווי זה, הוא לטובתו ולהנאתו. על פי אמיתתה של יראת שמיים טהורה, לא זו בלבד שאין ציווי של בורא עולם דוחק את רגליו של האני הפנימי של האדם, אלא אדרבא, בדבקותו בבורא עולם מעפיל האדם לפסגת הוצאתו אל הפועל של האני הפנימי שלו בכל מלוא שלמותו ותפארתו.

ממילא מובן שעמידתו של אברהם בניסיון העקדה תלויה היא בהיותו דבק בנאמנותו לעצמו בניסיון זה. משום שאם יראה לו שכדי לקיים את ציווי של בורא עולם עליו לדחוק את רגליו מוסרו הטבעי כאברהם, שוב לא יעמוד בניסיון וייכשל. זאת משום שאם יחוש שציווי ד' עומדים בסתירה להבנתו, משמעות הדבר שאינו רואה אותם כדברים שמעליו, ויראתו פסולה, שהרי עיקרה של יראת הרוממות טהורה "דע מה למעלה ממך" (אבות, ב, א) שיסודו בענוות אמת וטהרת הלב.

התפיסה הנוצרית המשפילה והמסואבת

כך רואים אנו את העיוות הנורא שבהבנתו של הוגה הדעות הנוצרי סרן קירקגור את דרך ציותו של אברהם לציווי של בורא עולם. שכה כתב:

"אבל אברהם היה גדול מכולם, גדול בכוח שאין גבורתו אלא אזלת-יד, גדול בחכמה שאין סודה אלא סכלות, גדול בתקווה שאין צורתה אלא טירוף, גדול באהבה שאינה אלא שנאה כלפי עצמו. בכוח האמונה הלך אברהם ממולדתו ויהי לגר בארץ ההבטחה. דבר אחד השאיר במולדתו, ודבר אחד לקח איתו. את שכלו הארצי השאיר שם ואת האמונה לקח איתו. לולא כך לא היה עוזב את ארצו, כי היה חושב זאת לשגעון" (מבחר כתבים)

והיינו שלדעתו היה אברהם צריך להתנכר לעצמו ולפוטנציאל האנושי שלו כדי לקיים את ציווי של הבורא, היה צריך לשנוא את עצמו כדי לאהוב אותו. זאת משום שבורא עולם של קירקגור היה מוגשם, ולא ידע את שלמעלה ממנו, שכן יראת שמים שלו הייתה מעוותת, ועל כן טחו עיניו מראות שלא זו בלבד שאין כל סתירה בין צווי של בורא עולם לבין מוסרו הטבעי של האדם, אלא אדרבא, בדבקותו של האדם בבורא עולם מתוך יראת שמים טהורה וקיום צווי, יצא מוסרו הטבעי של האדם אל הפועל ברום מעלתו.

באור זה מפרש מרן הרב קוק זצ"ל את פרשת העקדה, כשהוא מטעים שהפניה של בורא עולם הייתה אל הפוטנציאל האנושי המלא של אברהם מתוך ליבויו והרחבת חיוניותו, משום שרק קיום דבר ד' מתוך דבקות שלמה באנושיותו, תעיד על עמידתו בניסיון, וכל פגימה במוסרו הטבעי לשם כך משמעותה כשלון (ועיין בראשית-רבה פרשה נה, ה. "ר"ע אומר נסה אותו בוראו, שלא יהיו אומריין, הממו ערבבו ולא היה יודע מה לעשות").

אהבת ד' תלויה ביראת שמים שקדמה לה

בפרשת העקדה נאמר:

"ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה, כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני".

לכאורה דברים אלו צריכים עיון, שהרי יראה קודמת היא לאהבה, ואינו דומה העושה מיראה לעושה מאהבה (עיין ספרי דברים, ואתחנן פסקא לב, ד"ה: "ואהבת"), ואברהם אבינו, יודעים אנו שכל שעשה, מתוך אהבת הבורא עשה, וכפי שכונה "אברהם אוהבי" (ישעיה מא, ח), ואם כן למה יש כאן צמצום מעלתו של אברהם, המופת לאהבת ד', בכך שנאמר כאן רק שיראת שמים הייתה בו, ולא נאמר שאהבת ד' להטה בלבבו.

על שאלה זו משיב בעל העקדה (בספרו חזות-קשה השער השלישי). אף הוא דן שם בצורך לניסיון העקדה, ומביא דעה

אמונית מעוותת של פילוסופים, שהיו אומרים, שכל דבר הנראה בעיני הבשר שלנו כבני אדם, כדבר ראוי וטוב, אותו ראוי לייחס לבורא עולם, ואולם דבר שבעיני הבשר שלנו לאור תפיסתנו האנושית בלבד, הוא נראה מגונה, אותו לא ראוי לייחס לבורא עולם, משום שבכך תיפגע גדולתו וייפגם לדעתם כבודו. זאת משום שאין פילוסופים אלו מסוגלים לייחס לבורא עולם דבר שמעבר לתפיסתם והבנתם, והמירב שהם מסוגלים לייחס לו הוא רק מה שבתחום תפיסתם האנושית ותו לא, שכן הידיעה של מה שלמעלה מהם נעדרת מתודעתם.

בעיוות אמוני מצמצם זה, נעוצה אף דרכם של הרפורמים מבני עמנו, הכופרים בקבלת תורה

מן השמים וקדושת התורה שניתנה מסיני, ובודים מצוות מלבם. ומאידך, בו נעוצה אף דעתו של סרן קירקגור כפי שהיא משתקפת בהבנתו את שבחו של אברהם שהזכרנו לעיל, ודרכם של עובדי עבודה זרה, שהתמכרו להקריב את זרעם למולך (עיין אגרות הראיה ח"ב עמוד מג ובאורות הקודש, ח"א פרק ז', "הסודיות הכוללת")

כותב בעל העקדה, שרצה הקב"ה להוציא את אברהם מאיצטגנינות זו, בכך שציווהו על ניסיון העקדה, כדי שיוציא אל הפועל את הביטוי הנעלה לשגב אמונתו הטהורה. ולאור זאת משיב בעל העקדה ומפרש למה התמקד ניסיון העקדה בעיקר ביראת שמים של אברהם ולא באהבת הבורא שלו. שהרי אף אותם פילוסופים מעוותי אמונה הייתה בהם אהבת הבורא, ואולם הבורא שלהם לא היה אלא כמידתם שלהם, ולכן לא הייתה אהבתם זו אלא אהבת עצמם ולא אהבת הבורא, וזאת משום שרק אהבה הייתה להם ואולם יראת שמים לא הייתה בלבם. יראת שמים קודמת לאהבה משום שהיראה, יראת הרוממות, הינה ביטוי לידיעת האדם את שלמעלה ממנו, ובכך היא זו המעמידה את אהבת הבורא על המושא הראוי והאמתי שלה, ועל כן רק היא מביאתו לאהבת ד' ברום מעלתה. ומשום כך דווקא את יראתו של אברהם היה צריך לציין בפרשה זו, שכן ביראת ד' שהראה אברהם בניסיון העקדה, נעוצה אמיתת שגב אהבת בורא עולם שלו (עיין ספר העיקרים מאמר ג, פרק לו).

וכה כתב עוד מרן הרב זצ"ל:

"כי עתה נחקקה הידיעה האלהית הגדולה במלא המציאות של מציאותך והיותך. כי עתה ידעתי, כי ירא אלהים אתה, לא רק אוהב, אשר מבלעדי חוש היראה העליונה, מלואת היקר והאמת העליונה בטירתם, כי אם גם ירא אלהים, שהאהבה הנפלאה והתמימה שלך נצטרפה ונזדככה ע"י אור היראה הטהורה, ואין באהבתך לבנך שום נקודה חסרת זהר הטהורה, כי לא חשכת את בנך, את יחידך, בכל עז מלא אהבתך, ממני, ובאת עד

המדה העליונה, שאהבתך לבנך היא הסתעפות ישרה ומהודקת גם היא באהבת צור עולמים, מחיה החיים, אלהים אמת. ולא חשכת את בנך את יחידך ממני."

"הן יראת ד' היא חכמה" - "היא לבדה חכמה"

נמצאנו למדים, שהמוסר הטבעי יישמר במלא שלמותו רק כאשר הוא כפוף למוסר המוחלט שאליו יגיע האדם מתוך יראת שמים טהורה, של "דע מה למעלה ממך", ואמיתת טהרתה של יראת שמים שלו תבחן בהתמדתו בשלמות מוסרו הטבעי, משום שכשיראת שמים טהורה היא, לא תיתכן סתירה בינה לבין מוסרו הטבעי של האדם. ועל כן כאשר המוסר הטבעי ויראת שמים עולים יחד, הם מעידים שניהם על שלמות שניהם. ואולם כאשר חש אדם שיראת שמים מעיקה על שלמות מוסרו הטבעי, הרי זה מעיד שיראת שמים שלו פסולה (ועיין אורות, המלחמה, פרק ב. ואורות ישראל, פרק ו, פסקה ט).

וכך מבטא את הדברים מרן הרב זצ"ל באורות הקודש (ח"א ראש-דבר עמוד כז):

"דבר מוכרח הוא שיסגל האדם לעצמו את המוסר הטבעי הפשוט, בכל רחבו ועמקו, ואת יראת ד', ותמצית הטהור של האמונה הפשוטה, וכל מדותיה ברוחב ובעומק, ועל גבי שתי הסגולות הללו יבנה את כל מעלות רוחו העליונות. אסור ליראת שמים שתדחק את המוסר הטבעי של האדם, כי אז אינה עוד יראת שמים טהורה. סימן ליראת שמים טהורה הוא כשהמוסר הטבעי, הנטוע בטבע הישר של האדם, הולך ועולה על פיה במעלות יותר גבוהות ממה שהוא עומד מבלעדה. אבל אם תצויר יראת שמים בתכונה כזאת שבלא השפעתה על החיים היו החיים יותר נוטים לפעול טוב, ולהוציא אל הפועל דברים מועילים לפרט ולכלל, ועל פי השפעתה מתמעט כח הפועל ההוא, יראת שמים כזאת היא יראה פסולה."

הרב שלמה לוי

- ראש הישיבה ונשיא הגרעין התורני בראשל"צ

אגרת כ (המשך) חופש הדעות וגבולותיו

בעצמו עומד הוא לכליון שאין לתבוע מיחידיו חובות קיומו. זהו יסוד קנאת ד' האמתית, שבעליה ראויים שתינתן להם ברית כהונת עולם, בהבדלה בין הקנאות הפחזנית הבאה מחסרון דעה ורפיון כוח.

והנה כדי למלא במעשה את השלטון הלאומי, צריכים שיהיו כוחות האומה בתכלית השלימות. אמנם, למנעו לגמרי גם כן לא יתכן, כי האופי הרוחני של האומה הוא ב"ה תמיד חי, ודוד מלך ישראל חי וקיים.

על כן, זאת היא עצת ד' שהפליא עצה, הגדיל תושיה, שכפי אותו המיעוט שכוחות האומה מתמעטים, כן יהיה נגרע כוח היכולת, ומניעת היכולת היא לנו לעדה על חפץ ד', ומניעת החפץ יש לה הרבה דרכים, לפעמים מניעה מעשית, כמו יראת מלכות וכיו"ב, ולפעמים מניעה רוחנית, שמהם היא גם כן המצווה שלא לאמור דבר שאינו נשמע. וכשישנן מניעות כאלה הננו מרוצים בזה, מפני שאנו מכירים שכך הוא רצון ההשגחה העליונה בעתים כאלה.

ואך לזה הננו מוצאים בירושלמי, שרשב"י שמח על נטילת הדינים בישראל לשעתם, משום 'דלית אנן חכים מידן', זהו מה שנוגע להבנת לשוני".

תורת ישראל היא הביטוי השלם והאמיתי ללאומיות הישראלית, האומה הישראלית היה הביטוי השלם לגילוי התורה בעולם. התמעטות גילוי התורה בישראל, מביאה את המאמינים לידי קושי מול אלה שאינם מאמינים. בדברים שהם עיקר 'הווייתו של העם וקיומו וכנגדו ישנה התנגדות, דבר זה גורר אחריו תגובה קנאית שיש בה אמירה "שלא ימצא בקרבו חופש הדעות". אך מצד שני, אין יכולת לכפות את התורה ומצוותיה על אלה שאינם מאמינים, היינו 'מניעת יכולת' ליישם את הקנאות המתבקשת. המציאות המורכבת צריכה ללמד אותנו כי כך רצונה של ההשגחה האלוהית "שכפי אותו המיעוט שכוחות האומה מתמעטים, כן יהיה

"אם היה שום עם בעולם, שעיקר הווייתו בתור עם וקיומו יהיה תלוי באיזו דעה, אז הייתה רשות גמורה וגם חובה שביחש לזאת הדעה לא ימצא בקרבו חופש-הדעות. כי אין זה חופש כי אם עצלות מהגן על עצמה, בשביל איזו נטייה של גירוי עצבים מאנשים פרטיים.

אמנם לפעמים ימצאו יחידים, שיוכלו למרוד באומתם, כשימצאו שאותה הדעה, המאגדת ומקיימת את אומתם, היא מזקת לכלל האנושיות, על כן יפקירו את האומה בשביל האמת. אבל כל זמן שתהיה הדעה המחזקת את אומתם דעה בלתי מפסדת כלל, וקל וחומר כשתהיה עוד דעה מועלת חוץ לגבולה, ולגוף האומה תהיה יסוד חייה, אז אין שום מקום לסבלנות, והסבלן בזה ראוי לבזיון פנימי מכל האומה וגם מכל האדם. על כן, כאשר אין עוד אומה בעולם, שההודעה של שם השם יתברך בעולם, בתור אלהי עולם, שומר הברית והחסד וכל אורחות הצדק, שהם מידותיו של הקב"ה, יהיה יסוד חייה הלאומיים, ותנאי מיוחד בתקומתה על ארצה וכוננות ממשלתה. ועל כן יש בה תנאים כאלה שאינה יכולה להתקיים מבלעדי הדעות הגדולות הללו, וכל גדולה שבנפש היא כרוכה עם חסרונות מקבילים לה, ובודאי יש לישראל גם כן חסרונות כאלה המביאים אותם לידי הכרח הגדולה של נשיאת שם ד' בתכנם הכללי.

על כן, מי שגורם בדעותיו, ומכל שכן במעשיו, רפיון להדעה שמחיייה את האומה, הוא פושע לאומי, שהסליחה להם היא אייולת. ובכל העולם אין לנו דוגמה בזה.

אין התוכן הלאומי של כל אומה ולשון שבעולם קשור כלל בטבע הווייתם עם דעת שם ד' בקרבה ובעולם, ולא עם כללות שום אמונה. ואם ימצא עם בודד, בעל אמונה שפלה, שאמונתו היא לאומית, היא ודאי כל כך קטנה, עד שהתפשטותה בעצמה תביא מכשולות לכל האנושיות, וביותר שאי אפשר כלל בעצמו להתקיים, אם כן, העם ההוא

אין במעשה הורדה גדר הפרצה אלא הוספת הפרצה, שיהיה בעיניהם כמעשה השחחה ואלומות ח"ו. וכיוון שכל עצמנו לתקן, אין הדין נוהג בשעה שאין בו תיקון, ועלינו להחזירם בעבותות אהבה ולעמידם בקרן אורה במה שידינו מגעת".

דעתו ההלכתית של מרן הרב זצ"ל ביחס לכופרים בימינו שכל הדינים בקשר לגדר 'אפיקורוס' שבהלכה אינם הולמים את הכופרים בימינו, היות ובכדי להיות אפיקורוס צריך להיות 'כופר', ומציאות זו אינה יכולה להתקיים, כל עוד אין אדם שיודע את האמונה על בוריה ומתוך כך כופר בה, אבל אם הוא כופר מחמת הספק אינו כופר וכפי שכותב הרב ביחס ל"בנים אשר סרו מדרכי התורה והאמונה על ידי זרם הזמן הסוער בדעות הכפרניות" שאין להחיל עליהם את דיני אפיקורוסות היות והם 'אנוסים' גמורים'.

"ומה שכתבת על דברי בענין החפשים, אבאר לך: כונתי היא, שיכולים להסביר להם גם כן, כי מה שנתקיימה האומה עד כה ע"י קיום המצות אנו רואים בעדות של נסיון, שאי אפשר להכחישו, ואם אפשר שתתקיים היא ורוחה בלא קיום התורה לפי ידיעתנו הוא דבר נמנע, אבל גם אם ניתן להם טעותם לא יוכלו לומר שקנו ע"י נסיון ארוך, השוקל כאותו הניסיון הבטוח שלנו, א"כ להכניס בסכנה קיום האומה, החביבה גם להם לפי דברם, הוא רשע וכסל. ומי שמכיר, אפילו רק מהכרע הדעת, שיש נפש משכלת במציאות, ושכל דבר שהוא עול ורשע אי אפשר שיהיה לו אחרית טובה, יבין כי מי ששולח יד בקיום האומה, בין מצד תאוותו בין מצד דמיונו, הוא חבר לאנשי-משחית היותר רעים. עם כל זה, אינני שולל טענת כף זכות, שרבים מרעועי הדיעות שבדורנו הם קרובים לאנוסים, מפני שיבושי הדיעות ומיעוט השפעה לברר דרך הישרה לנבוכים. וד' יגיה חשכנו בחסדו".

נגרע כוח היכולת, ומניעת היכולת היא לנו לעדה על חפץ ד'. ... אי היכולת לכפות את דעת התורה נובע מתהליך שה-'בדיעבד' נעשה 'לכתחילה', כלומר כאשר אין יכולת להעמיד את הדין על פי דרכה של תורה בדיני נפשות ניטלה מאיתנו היכולת לדון דיני נפשות. המניעה המעשית מביאה לידי שלילת עקרון הקנאות, בנסיבות הקיימות של חברה אשר בה ישנה התנגדות לקיום תורה ומצוות.

ולענין דינא. דע, שאע"פ שאיסור גמור וחולי רע הוא, אפילו מי שמסתפק ומהרהר על דברי האמונה השלמה, מכל מקום לא מצינו שדנו חז"ל דין אפיקורוס, כי אם על הכופר, דהיינו המחליט ההיפך. וההחלטה של ההיפך אי אפשר שתמצא כלל בישראל בין שום אדם שלא יהיה רשע גמור ומשקר במזיד. כי הרשעה היותר גדולה לא תוכל כי אם להטיל דופי של ספק לחלושי הדעות, וכיון שכן מי שמעיז פנים לאמר שהוא כופר בבירור, הרי הוא רשע מוחלט, שבצדק היה ראוי לדונו בכל הדינים המפורשים, ואין כאן טענת לבו אונסו כלל. ואם הייתה הכפירה שבדורנו בעלת אמת, הייתה תמיד טוענת טענת ספק, והיו מבררים לה בנקל ספקותיה, אבל היא משקרת בזדון, וטוענת טענת ודאי, בשעה שאפילו ליותר חלושים בדעת אי אפשר כלל שתבוא כי אם למדת ספק, והרי היא עסוקה ברשע של רדיפה בעזות מצח, על כן היא חייבת כל הדינים, שבידי אדם ובידי שמים, לפי הערך של המכשלה שהיא עושה. ופרטי הדברים מובן שצריכים אריכות גדולה של ספרים רבים לכאר. ודבר זה ברור, שמי שבא לידיעה איך שכל המינות, ביחש לישראל, איננה כי אם טענה של ספק גרועה, המתלקטת מחסרון ידיעה וחסרון רגש ומעוט מוסר, מיד הוא נעשה שלם באמונה ויראת ד' באמת וכל מה שיהיה יותר דבק בת"ח, דורשי אלהים באמת, כן יתעלה מעלה מעלה, להיות ממולא באמונה של חסן חכמת ודעת. "כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי, זאת נחלת עבדי ד' וצדקתם מאתי אמר ד'".

בגמרא במסכת עבודה זרה (כו:) נאמר ביחס לאפיקורסים ועוברי עבירות להכעיס "מורידין ולא מעלין" מומר להכעיס" הינו אדם העושה עבירות מסיבות אידיאולוגיות. גם אם אין שום יתרון באכילת אוכל לא כשר, הוא יעדיפו על פני אוכל כשר. כמובן שדינו של אדם זה, חמור יותר מדינו של האוכל לתיאבון. הרמב"ם מגדירו כאפיקורוס ודינו "מורידין ואין מעלין". מה היחס כיום מבחינה הלכתית?

"החזון אי"ש" (יור"ד סימן ב') מבאר ביאור עמוק וכך כתב החזון איש: "ונראה דאין דין מורידין אלא בזמן שהשגחתו גלויה כמו בזמן שהיו נסים מצויין ומשמשת בת קול וצדיקי הדור תחת השגחה פרטית הנראית לעין כל. והכופרין אז הם בנליזות מיוחדת בהטיית היצר לתאוות מיוחדות והפקרות, ואז היה ביעור רשעים גדרו של עולם, שהכל ידעו כי הדחת הדור מביא פורעניות לעולם ומביא דבר וחרב ורעב בעולם. אבל בזמן ההעלם שנכרתה האמונה מן דלת העם,

אמונה

הוכחות ומהלכים הגיוניים, אלא תחושה עמוקה המשרה הרגשה טובה.

החיים הם דבר המובן מאליו עבור כל אדם. המחשבה על כך שהאדם חי, ויש בו כוחות ויכולות שנתונים למרותו, משמחת את האדם ומסבה לו עונג. לאדם יש עיסוקים ועניינים רבים בחייו שעלולים להתנגש ולסתור זה את זה. הוא רוצה לעסוק בעבודת כפיים, אבל גם להעמיק בלימוד עיוני. הוא רוצה לפרנס את משפחתו, אבל גם לגמול חסד לזולת. הוא נדרש להתלבט ולהכריע בין ערכים ותחומי עניין שונים. אבל החיים עצמם הם לא עוד נושא או תחום שצריך לתת עליו את הדעת. החיים הם הבסיס, שעל גביו מתנהלים כל העיסוקים של האדם. החיים לא יכולים להפריע או למנוע מהאדם לממש את רצונו באפיק מסוים, כי החיים הם האדם עצמו.

גם האמונה, כמו החיים, היא לא עוד נושא. האמונה היא התשתית שמעניקה לאדם את יכולת הקיום והעשייה בעולם. אם האמונה גורמת לאדם צער ומכבידה עליו, סימן שזו עדיין לא אמונה אמיתית. הידיעה על מציאות ה' ועל המחויבות לשמירת תורה ומצוות, עלולה בודאי לגרום לאדם תחושת מחנק ומעמסה. כל זמן שהידיעה הזו לא התמזגה עם החיים שלו, היא תעמוד בסתירה להם. רק כשהידיעה הזו תחדור אל תוכו, ותעניק לו חיות ובטחון, היא תהפוך לאמונה.

כיצד הופכים את הידיעה, לאמונה? על ידי תיקון המידות. כשהאדם מתנהג בדרך הישר, ומטהר את האישיות שלו, הוא מסיר את כל המחסומים בינו לבין הנשמה שלו.

כל הצרות שבעולם, ביחוד הצרות הרוחניות: תוגה, קצר-רוח, בחילת-החיים, יאוש, שבאמת הן הן הצרות העקריות של האדם, אף הן אינן באות כי-אם מפני חסר-דעה להסתכל הסתכלות בהירה בגאות ד'. הבנה נכונה ברוממות הבורא מובילה לעונג

ההכנעה מפני האלהות, שהיא דבר טבעי בכל נברא, בכל הויה שפרטיות מתגלה בקרבה, להתבטל בפני הכללות וקל-וחמר בפני מקור ההויה של הכללות, שהוא חש בו עליונות של אין-קץ לגבי הכלליות, - לא צער ודכדוך יש בה, כי-אם ענג וקוממיות, שלטון וגבורה פנימית מעטרת בכל יפי.

פשמתפתחת ההכרה הזאת של גאות ד' בקרב הנשמה בכל דרכיה היא מרצה את החיים בשעבודם הטבעי, ממלאתם נחת

גדר האמונה בכללה הוא, שאמתת הענין הנודע קבועה בקרבו, לא מצד הידיעה לבדה כי אם מצד מנוחת הנפש הגמורה כשהוא מקבל אותה בקבלה שלמה, מבלי שישתער בו מאומה נגד זה, ולכן חיובת התמיד של האמונה בד' יתעלה הוא, שידיעת מציאותו יתעלה ומה שראוי שיתיחס לו תתכונן בקרבנו בתמידות, וזה אי-אפשר כי-אם על ידי הכנת הלב בטהרה ובישר ובמעשים המתאימים.

וכן אמר חבוקק הנביא: "וצדיק באמונתו יחיה" (חבוקק ב, ד), כי מצד הטבע מציאות החיים היא קבועה בידיעה באדם שהוא חי, ובהיות מציאות החיים ענין נאהב בלב ומתקבל מאד, על-כן מנח תמיד בלב כל אדם הציור של האמת החיים, והצדיק אמונתו כל כך דבוקה בלבבו ומשוה עם כל כחות נפשו, עד שתמיד היא שוכנת בפעל בלב ומשמשת עם כל פעולותיו, באין התנגדות כלל, ולא עובד לשום פעלה ומחשבה.

כמו שהרגש החיים, אף על פי שהוא תמיד בפעל בלב אינו מעכב שום פעלה ומחשבה, לפי שהאפשרות שאינו ידיעה שבנפש תעכב על אחרת היא רק כשאותה הידיעה גורמת קצת טרדה לנפש, אבל מה שדבוק כל כך בנפש עד שהיא מקבלת ממנו רק נעם שלם ומקבל מכל צד, בלא שום התנגדות כלל, הרי אינו מטריד את הנפש כלל, אלא הוא עקר מנוחתה ואך על ידו תוסיף תת כחה לעבד ולהשפיל.

וזאת היא מעלת הקדושים, העוסקים בכל דרכי העולם ודבקים בחיי אמונתם.

(עולת ראייה א עמ' שלז-שלה)

גדר - הגדרת. בכללה - באופן כללי. בקרבו - של האדם. הידיעה - ההכרה שבשכל. שישתער - תתעורר התנגדות. האמת החיים - האדם הבריא מאמין בחייו. ומשוה - מתאימה. ומשמשת - כל פעולות הצדיק מושפעות מן האמונה. הרגש החיים - הרצון לחיות.

ביאורים

כיצד תדע האם אתה מאמין? אם אתה שלם עם אמונתך. האמונה היא לא סך ידיעות ומחשבות שהאדם צריך לצבור, אלא שלוות הנפש. כשמציאות ה' היא לא נושא לדיון מבחינתך, כשאינן לך התלבטות האם החיים שלך קשורים לה' או לא, סימן שאתה מאמין. האמונה היא לא

שמשמש בעליונות שלו כדי להתנשא על בני האדם, ולחלק להם פקודות באופן שרירותי. כשהאדם עובד את ה' ומקיים מצוות מתוך עמדה נפשית שכזו, הוא מרגיש שהתורה מאמללת אותו ומדכאת את חייו לחינם. הוא חש חסר אונים מול האל הגדול, בכך שהוא נאלץ לוותר על חירותו בליט ברירה. המצב הזה מוביל לדכדוך, לשנאת החיים ולחוסר מוכנות להתבטל בפני הבורא.

כדי לתקן את הצרות הרוחניות הללו, צריך לעשות טיפול שורש, ולשקם את היחס הנפשי אל הבורא. כשהאדם יכיר בכך שיש בו חסרון מובנה, ואילו לבורא יש אוצר רוחני אין סופי של חכמה וטוב ומוסר, הוא ישמח לקבל עליו את מרותו. כשהוא יהיה בטוח שהאל רוצה לסייע לו, וחפץ להעניק לו מטובו כדי לקרב אותו אל השלמות, הוא יתבטל אליו בשמחה. עבודת ה' מתוך עמדה כזו, שהקשר עם הבורא תורם לו את הדבר החשוב ביותר בחיים, תחזק את הביטחון של האדם, ותמלא אותו בסיפוק ושמחה אדירים.

הרחבות

כָּל הַצָּרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם... אֵינָן בָּאוֹת כִּי-אִם מִפְּנֵי הַסֵּר-דָּעָה לְהַסְתַּפֵּל הַסְתַּפְּלוֹת בְּהִירָה בְּגָאוֹת ד'. הרב קוק מבאר במקום אחר את משמעותה של ההתבטלות בפני הקב"ה. הרב מסביר כי התבטלות זו דורשת מהאדם להתרומם ולהבין כי כל מה שקורה בעולם, בין הדברים הטובים והנעימים ובין מה שהוא תופס כמאורעות קשים, הוא המהלך בו העולם מתעלה: "... כאשר יתבונן האדם שמצב ההוה איננו כי אם מעבר לחיים טובים ומאושרים, לחיים שרשעה כעשן תכלה, והרעות הרבות אשר שרשן הוא במה שהאדם באדם ישלט לרע לו (על פי קהלת ה, ט) יכלו, והדיעות והמדות ועמהן המעשים יזדככו, ובזה יסורו גם כן הרעות הטבעיות שלא הוכנו כי אם כדי להכניע יצר לב האדם ולבצר זדון לבו, אם כן המתבונן בחיים ההוים בתור מעבר לחיים מאושרים שמלאים עדן ומנוחה, הוא ישמח מאד במעשה ד' וישכיל שטוב להודות לשמו יתברך על כל מה שברא." [עין איה, שבת א, פרק א, מח]

באדיבות עמותת בשביל הנשמה - מיזם הלימוד היומי באמונה. להצטרפות בווצאפ, נא לפנות למספר 058-5109829

וחיים לפי אותה המדה שהפרט מכיר את גדל הכלל והדר מקורו, וכל העז וההוד שבמחזות המציאות הולך ומתעלה, מתכלל ומתאדר, על-ידי הקטנתה של הנשמה לפני יוצרה.

ההקטנה הטבעית הזאת מצמיחה גדלות אדירה, שלטון של הוד-מלכות ונהורא מעליא, המשחקת בכל עת בענג עֲדַנַּת מְצִיאוֹתָהּ וְעֲלִיזָה בְּחֻלְקָה הַהוֹלֵךְ וּמִתְרַחֵב, הוֹלֵךְ וּמִתְגַּדֵּל עַד אֵין חֶקֶר, אֵין קֶץ, עַד תְּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם. אֲבָל מִתִּי הִיא טְבַעִית?

כְּשֶׁגִּדְלַת הָאֱלֹהוֹת מְצַטִּירַת יָפֶה בְּתוֹךְ הַנְּשָׁמָה, בְּצוּרָה שֶׁל דְּעָה טְהוּרָה, שֶׁל שֶׁכַּל מִתְעַלָּה מִכָּל מַהוּת וְשֶׁל דְּמִיּוֹן עֲשׂוּי בְּטוֹב הַחַיִּים מְמַלֵּא בְּכָל הוֹד וְתַפְאֶרֶת גְּדֻלָּה, שְׂאֵז נִתְבַּעַת הַהִתְבַּטְלוֹת מִכָּל זְוִיּוֹת הַנְּשָׁמָה, מִכָּל כְּלָלוֹתֶיהָ וּפְרִטוּתֶיהָ.

(אורות, זרעונים, יסורים ממרקים)

בְּהִירָה - טובה ומעמיקה. בְּגָאוֹת ד' - בגודל ובטוב האלוהי. התבוננות מביאה ליראת רוממותו. מְקוֹר הַהִיּוּה - בורא עולם. בָּה - בהכנעה. מְרָצָה - מעוניינת. בְּשֶׁעֲבוּדָם - לעבודת ה'. מִתְאָדָר - מתעצם ומתגבר. נְהוּרָא מְעֲלִיא - הארה עליונה. הַמְשַׁחֶקֶת - מלשון שחוק, השמחה. עַד תְּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם - תענוג המתפשט לכל קצות הארץ. מִתְעַלָּה מִכָּל מַהוּת - מחשבה שאינה מנסה לתחום ולהגדיר את המהות האלוהית ש"אין מחשבה תפיסה ביה". נִתְבַּעַת - ראויה היא.

ביאורים

הצרות העיקריות של האדם בחייו, אינם גשמיות אלא רוחניות. כשהאדם מלא שמחה ובעל בטחון עצמי, גם אם הוא סובל מבעיות בריאות ופרנסה, יש לו חוסן נפשי שמעניק לו יציבות. לעומת זאת, כשהאדם שרוי בדיכאון ובעצבות, החיים שלו אינם שווים בעיניו. מהי הסיבה לצרות הללו שתופסות מקום בחיי האדם?

הסיבה היא הבנה שגויה ומסולפת של עניני האמונה ושל הבנת אופי הקשר בין האדם לבורא. קיימת תופעה טבעית בעולם, שכל נברא חש צורך להתבטל בפני מי שיש לו השפעה עליו. התלמיד מקבל חכמה מהרב, הוא מכיר בעליונותו שלו כלפיו, הנובעת מכך שהוא זקוק לו. הילד מבין שחייו תלויים לגמרי בהורים שלו, והוא נכנע ומתמסר אליהם.

התלמיד והילד לא מרגישים שהתלות שלהם באחרים פוגעת בהם ומחלישה אותם. להיפך, הם חשים שתלות זו מעצימה ומחזקת אותם. הסיבה לכך היא שהם בטוחים שהמורים וההורים רוצים בטובתם, דואגים להם, ומשלימים את חסרונם. הם מודעים לכך שלגורם בו הם תלויים יש מטען רוחני וגשמי, שכעת להם הוא חסר.

אולם ביחס לבורא, זה כבר לא מובן מאליו. ישנה תחושה מסוימת, על פיה האל מנצל את סמכותו כדי לרדות בבני האדם ולשעבד אותם לרצונו. שהאל הוא עריץ ורודף כבוד,

"רוח האומה יתגלה בגדוליה"

הרב הראשי לישראל
הרב שלמה גורן זצ"ל
(תרע"ח-תשנ"ה)

מאת: הרב שי הירש

"ספרא וסייפא"

במלאת כ"ה שנים לפטירתו של מו"ר הרב שלמה גורן ביום כד' בחשוון ולרגל הוצאת המהדורה החדשה של ספרו הגדול - "משיב-מלחמה", אנו מגישים סקירה קצרה העוסקת בקשריו של הגר"ש גורן, עם מרן הראי"ה קוק וגדולי דורו

והמחוז ת"ו, שוי"ר. אחדשה"ט באה"ר. הנני בזה להודיע לכ"ג את יקרת ערכו של הבחור הצעיר העילוי המצויין בשכל ישר וכשרונות מפליאים מר שלמה בהרב ר"א גראנציק נ"י, שהוא עומד להיות לנס ותפארת בישראל, כשלא יהיו לו מפריעים. ע"כ אין לשער גודל הענין לחזק כלי חמדה כזה. ומצדי הנני מוכן לקרבו בכל עז בל"ב בעה"י, אבל הסיפוק החמרי לפי מצוקת הזמן ע"ז צריכים אנו [להס]תייע. ואם כבוד הדר"ג מוצא לזה אפשרות בעה"י - אין לנו מדה טובה [ממנ] ה. ידי"ע דוש"ת באה"ר חותם בברכת הרגל... הבעל"ט, אברהם [יצחק הכהן קוק] (נדפס לראשונה ובאופן מקוצר בעיתון חרות, כ"ט אלול תש"כ, ובשלימות - אצל ד"ר שפרה מישלוב, בעין הסערה, עמ' 221, תש"צ, מתוך ארכיון הרב גורן, כעת, עבר הגהה ופיצונו מחודש ע"י הרב זאב נוימן הי"ו).

מכתב המלצה מהגראי"ה קוק עבור "העילוי המפואר והמצויין בדור":

ב"ה. יום י"ג לחדש שבט תרצ"ד. בשמחת לבבי, אודיע למאן דלא ידע ליה, ערכו ומהותו של הבן היקר מפנינים, ברוך מבנים, העילוי המפואר והמצויין בדור הרב הג' הנעלה עדין לגאון בישראל מו"ה שלמה בן הרב ר' אברהם גירנציג שליט"א, שבשחר טל ילדותו עלה ונתעלה במעלות הקודש, בהפלאה רבה בתלמוד גדול, בבקיאות ועמקות, בחידושים נפלאים, הראויים להיות עולים על שולחן מלכי רבנן, גדולי גאוני הדור. ובע"ה בקרוב יהי לצלוחית של פלייטון שריחו נודף ורבים יתבסמו מתורתו. אשרי שלו ככה ומד' ישא ברכה להשגיב חילו ברב כשרונו ושקידתו המופלאה, ויש שכר טוב לפעולתו וכבוד חכמים ינחלו. ברב עז ותפארת כנה"י ונפש [ה]חותם בברכה הק' אברהם יצחק ה"ק (מכתב זה של הראי"ה טרם נדפס והוא רואה אור ב'לאורו' לראשונה, מתוך ארכיון הרב גורן).

"יהיה מן היחידים העומדים לנס בין גדולי ישראל גאוני הדור":

עוד בילדותו של הנער, שלמה גורונצ'יק בכפר חסידים, זכה לפגוש את מי שעתיד להיות מתווה דרכו בחיים, מרן הראי"ה קוק. הרב קוק ביקר בכפר חסידים, בהתאם להזמנתו של אביו של הנער, ר' אברהם גורונצ'יק, אשר נועץ עמו בעניינים הלכתיים. עם מעבר המשפחה לירושלים בקיץ תרפ"ח, התהדקו הקשרים בין השניים ובפרט לאחר מאורעות תרפ"ט, כאשר שבה משפחת גורונצ'יק לגור בירושלים, לאחר תקופה קצרה ברחובות. ר' אברהם גורונצ'יק, הכין ת"ח צעירים לקראת מבחני הסמכה לרבנות והרב הראשי לארץ ישראל, הראי"ה קוק העניק להם את כתב ההסמכה. בתקופה זאת, התקרב ר' אברהם גורונצ'יק אל הרב קוק והיה מבאי ביתו הקרובים.

כאשר הוכנס העילוי הצעיר, שלמה גורונצ'יק, בן השנים-עשרה לשיבת 'חברון', לקחו אותו תחת חסותם האישית, ראש הישיבה, הגרמ"מ אפשטיין והרב הראשי לא"י, הראי"ה קוק. בשמחת בר-המצווה של הנער שנערכה בישיבת חברון השתתף גם הראי"ה.

בקשה לתמיכה כלכלית עבור "העילוי המצויין בשכל ישר וכישרונות מפליאים":

בשנת תרצ"ב, בהיות הנער שלמה, בן חמש-עשרה שנים ובטרם נסמך להוראה, כתב אודותיו הרב קוק אל הרב שלמה אהרונסון, רבה של תל-אביב-יפו:

ב"ה יום ד' לחדש סיון תרצ"ב. לכ' ידי"ב הרב הגאון הגדול מוהרש"ה אהרונסון שליט"א, האבד"ק עה"ק יפו, ת"א,

הסכמת הראי"ה קוק לספרו הראשון של הרב גורן - 'נזר-הקודש':

את ספרו הראשון, 'נזר-הקודש', העוסק בהלכות פסולי המוקדשים ביד-החזקה לרמב"ם, הוציא הרב גורן בהיותו כבן שבע-עשרה (בשנת תרצ"ה), בהסכמה שנתן רבו, הראי"ה קוק לספרו (ההסכמה ניתנה ביום שישי כ"ד חשוון - תאריך פטירתו של הרב גורן לאחר שנים), כתב:

"הנה הלום ראיתי שתיל קודש זית רענן עולה ופורח על הררי ציון הלא הוא אחד מיחידי הסגולה בין צעירי תופשי תורה"ק ושוקדיה אשר בעיר עזו לנו - פה עקו"ת תובב"א חתן תורה נעלה, העילוי המצוין בדור, עדין לגאון ולתפארת גדולה בישראל מו"ה שלמה בהרב ר' אברהם גראנצ'יק שליט"א אשר עוד באביב ימיו נתן לו ה' לב נבון ושכל טוב להסבירה ואהבת תורה וחמדת עמלה ושקידתה נתן בליבו וברוב עמל נפשו ועוצם שקידתו וגדולת כשרונו עלה במעלות הקודש ונעשה קנקן חדש מלא ישן וטעם זקנים בחריפות ובבקיאות כאחד הגדולים ובע"ה ברוב הימים ירבה מקנתו וגדולתו ויהיה מן היחידיים העומדים לנס בין גדולי ישראל גאוני הדור..."

גם מורו ורבו המובהק של הגר"ש גורן, הגרא"ז מלצר, עמו למד בחברותא בתלמוד הירושלמי במשך שנים רבות, כתב אודותיו עוד בחורף תרצ"ב, בהיותו בן ארבע עשרה בלבד: "...העילוי הנפלא שהוא כבר גדול בתורה באמת ברכות שנותיו ולא שכיחי כלל בדורותינו עילויים כמותו..."

והנה (לראשונה בדפוס) נוסח סמיכת חכמים מאת הגאון הרב איסר זלמן מלצר:

יום ב' כ"ז לחדש אלול שנת תרנ"ן. פעיה"ק ירושלים ת"ו. הנני בזה להכיר ולהוקיר את יקרת ערך חביבי ואהובי העילוי העצום וגאון נעלה מו"ה שלמה בהרב ר' אברהם גראנצ'יק נ"י אשר הוא בקי בשני התלמודים וגם מחדש גדול וכבר עשה שני חיבורים חשובים האחד נזר הקודש והשני ליקוטי חזל וחיידושים רבים על מס' מקואות וכבר נודע שמו לשם ולתהלה ע"כ ידי תכון בידו לסמכו בסמיכות חכמים יורה יורה ידין ידין ויהא לרב ומורה כדין ותורה ועדת ד' אשר תבחר בו ותחסה תחת צילו תהי' מאושרת וינהל עדת ד' על מבועי התורה והיראה ויתברכו לרגליו כמאמרם ז"ל ותכף לת"ח ברכה. הכותב לכבוד התורה. איסר זלמן מלצר (מקום החותמת).

יחסו של הגר"ש גורן למורו רבו הראי"ה קוק:

כל חייו ראה עצמו הרב גורן כנאמן למורשתו ודרכו של רבו הראי"ה קוק. בספר זיכרונותיו 'בעוז ותעצמות' (אבי רט עורך), ידיעות ספרים, תשע"ג) סיפר הרב גורן על קשריו עם הראי"ה:

"בשהותי על הר הכרמל למדתי להכיר ולהוקיר מאוד את הרב קוק. ברמה כזו שלא ניתן להגיע אליה בשום דרך אחרת. הייתי יושב אתו שם יומם ולילה במשך חודש שלם... הקשר האישי והמיוחד שלי עם הרב קוק, הביא אותי

ללמוד ממנו הרבה דברים שלא הייתי מודע להם לפני כן. נעשיתי חסיד גדול יותר שלו. אמנם תמיד הייתי 'קוקניק', אבל מתוך ההיכרות שלי אתו למדתי להעריך אותו אף יותר - את התנהגותו החברתית, עד כמה הוא אהב את הבריות והיה אהוב על הבריות, כל אחד ואחד, ועד כמה היה מוכן להקדיש זמן לכל ילד וילד" (שם, עמ' 75, 80).

במאמר הערכה וסקירה אישית אודות הרב גורן עם היבחרו לכהונת הרב הראשי לישראל נכתב:

"רבו השלישי, ר' אברהם יצחק הכהן קוק הורה לו שילוב מהותי של בקיאות וחריונות יחד. בשנתיים האחרונות לחייו של הרב, עשה הרבה במחיצתו וקנה אצלו את מושג 'כל התורה כולה עניין אחד הוא', בשורשים אין מחיצות בין הלכה לאגדה ובין נגלה לנסתר, הכול חטיבה אחת ויש לבקש אמיתה של תורה בהשוואה מסוגיה לסוגיה בלימוד עיוני במקום ובגילוי היסודות העקרוניים. הרב קוק בתור שר ההלכה והוגה דעות מקורי, חכם הקבלה, משורר מופלא, אציל ועשוי ללא חת במערכת הדעות, משמש לו מופת של אישיות תורנית אשכולית בתבנית גדולה" (דונש, 'שנה בשנה' תשל"ד, עמ' 275).

בבוקר הבחירות לכהונת הרב הראשי לישראל (תשל"ג), עלה הרב גורן לפקוד את קברו של הראי"ה בהר הזיתים והבטיח שאם ייבחר, ילך בדרכיו. גם בנאומו בפני הוועידה העולמית הכ"ב של תנועת המזרחי ביום ו' שבט תשל"ג אמר אודותיו:

"המאור הגדול של תנועת התחיה הדתית לאומית, המייסד של הרבנות הראשית לישראל, הוא גאון ישראל מאורו והדרו הראי"ה קוק זצ"ל, שחזה בעוז רוחו את תקומה של המדינה והעם... אנו מקבלים עלינו להיות נאמנים למורשת הגדולה והקדושה שהנחיל לנו רבנו הגדול רבם של ישראל מרן הראי"ה קוק. נחתור להגשים את חזון חייו ותקוות הדורות במסירות נפש ממש..." ('משנת הגורן', עמ' 82, הרב קובי דמבינסקי (עורך), ידיעות ספרים, תשע"ו).

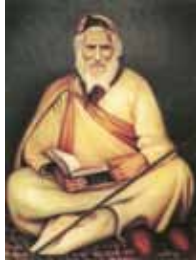
בהיותו הרב הראשי לישראל (תשל"ג-תשמ"ג), נרתם הרב גורן לסייע להדפסתם של כתבי הראי"ה, כמובא בדברי ההקדמה של עורכי ספר 'מאמרי-הראי"ה' (הרב אלישע אבינר, והרב דוד לנדאו) שם נכתב: "תודה עמוקה לכבוד הרה"ג הרב שלמה גורן הרב הראשי לישראל על שסייע רבות להוצאת הספר".

כראי"ה קוק בזמנו, גם הרב גורן סבל רבות ממחלוקות והשמצות אישיות, אך קיים בעצמו "לא תגורו מפני איש" ועמד על דעתו בקיום, 'דבר ה' - זו הלכה'. לימים, זכה הגר"ש גורן להיקבר במחיצתם של מוריו ורבותיו: הראי"ה קוק, חותנו, 'הרב הנזיר' ורבנו הרצי"ה קוק, בחלקת הנביאים אשר במרומי הר-הזיתים.

(מבוסס על ספרנו: 'עטרת שלמה - קווים לדמותו ולפועלו של מרן הרב שלמה גורן זצ"ל', ירושלים תשע"ח, מכון תורני תורת-שלמה ע"ש הרב שלמה גורן, יזכנו השי"ת להוציא לאור במהדורה חדשה ומורחבת במהרה)

לשולחן שבת - פרשת וירא

מתורתו של ה'אביר יעקב' -
רבנו יעקב אבוחצירא זיע"א

מעלת הכנסת אורחים

שום הפסקה לא יש בין הכנסת אורחים להא דמעשה סדום, כמו שפרש הרב אליהו מזרחי זכרונו לברכה. וכיון דהכי הוא, אם כן קשה על אברהם אבינו, כיון שרץ אחר האורחים והכניסם, הנה לו לצוות בני ביתו לטפל בעשיית סעודתם, וברוחא דביני ביני ילך הוא ויקביל פני שכינה, וכשתעלה הסעודה יחזר לשמש האורחים, אלא ודאי מדלא עשה כן, והמתין לו הקדוש ברוך הוא לכל העפכה הזאת, מכאן מוכח שגדול טפול האורחים יותר מהקבלת פני שכינה:

מברר מדוע אי אפשר לומר שגם על העכבה פייס להקב"ה

ואין סברא לומר דעל הכל פייס אברהם להקדוש ברוך הוא, דהינו שמתין לו עד שיכניס האורחים ויתקן להם סעודה ויאכלו וישתו, ואחר כך יחזר ויקבל פני שכינה, דבשלמא על הכנסה שיהי לפייסו כדי שלא ילכו האורחים לדרךם, אבל מדהכניסם וברר להם שצעל הסעודה הכניסם, ואמרו לו בפניהם 'כן תעשה כאשר דברתי' (פסוק ה), בודאי שוב לא יצאו עד שיתקן להם הסעודה, והנה לו להקביל פני השכינה ברוחא דביני ביני, אלא ודאי מדעסק הוא בעצמו בטפול סעודתם, והסכים הקדוש ברוך הוא על ידו ולא נסתלק, שמע מינה דגדול טפול האורחים יותר מקבלת פני שכינה. ודו"ק:

(לבונה זכה פרשת וירא)

ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו' (בראשית יח ג)

גמרא דשבת דף קכ"ז (ע"א) וזה לשונה: אמר רב יהודה אמר רב, גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה, דכתיב 'ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר' וכו':

קושיות על הלימוד מאברהם אבינו

מקשים העולם, ממאי מוכח מהכא דגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה, דלמא שניהם שוים. עוד יש לדקדק, דלמא לעולם אימא לה דהקבלת פני שכינה עדיף, ושאינה הכא דרץ אברהם אחר האורחים והניח הקדוש ברוך הוא, משום דפייס ליה שמתין לו עד שיכניס האורחים, ורצה אברהם לקיים שתי מצוות, הקבלת פני שכינה והכנסת אורחים, אבל אלולי לא המתין הקדוש ברוך הוא לאברהם, לא הנה אברהם מניחו ומכניס האורחים:

הלימוד הוא ממה שנתעכב אברהם בעשיית הסעודה

ונראה לעניות דעתי לישב, דהא ודאי אפשר דלא נסתלק הקדוש ברוך הוא בזאת הראיה, עד שאמר לאברהם מעשה סדום האמור אחר הלויית אברהם לאורחים, ואם כן אמר מעשה השכינה המתנה לאברהם עד שהכניס האורחים, ולקח הנקור, והכין להם סעודה, והאכילם והשקם, ועל כרחנו צריכים לפרש כן, דהרי שום אמירה או שום דבור או

תשובה בימי הנעורים

דכשאדם חוטא כל המצוות והתורה שעשה, הסטרא אחרא לוקחת אותם, וגם הנפש והרוח והנשמה שיש בו מסתלקים ממנו, וכשחוזר בתשובה חוזרים לו. וגם השכינה אינה משגחת בו כשחוטא, וכשחוזר בתשובה השכינה משגחת בו להטיב אליו, וכל המצוות והתורה שלקחה הסטרא אחרא חוזרים אליו:

ה' באלני ממרא, והוא ישב פתח האהל וגו'. וישא עיניו וירא וגו'. ויאמר וגו'. יקח נא מעט וגו'. ואקחה פת לחם וגו'. וימהר אברהם וגו'. ויקח חמאה וחלב וגו' (בראשית יח א-ח)

אפשר לרמז הפסוקים האלו בדרך רמז בהקדים מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספר הליקוטים תהלים נ טז),

כל חלק בתורה נמשל לדבר אחר

והנה התורה נקראת מים, ונקראת פת, ונקראת יין וחלב ודבש. ואפשר לומר, דהתורה נחלקת לארבעה, פשט רמז דרוש סוד. כנגד הפשט נקראת מים, כנגד הרמז נקראת לחם, כנגד הדרוש נקראת בשר וחמאה (עירובין כא; ברכות סג); כנגד הסוד נקראת יין וחלב ודבש:

על ידי התשובה חוזרות אליו המצוות שהיו בסטרא אחרא

והנה סמוך לזה בסוף הפרשה אמר (לעיל יז כז) 'וכל אנשי ביתו יליד בית ומקנת כסף מאת בן נכר נמלו אתו'. בא לרמז על מי שחזר בתשובה, שמה שלקחה הסטרא אחרא חזר אליו. והנה מצינו שהעושה מצוה נברא ממנה מלאך אחד. והנה גם כן יש מצוות שעושה אדם בגופו, כגון תורה ותפלה, ויש שעושה אותם על ידי מעשה, כגון מצוות הצדקה וכיזא, ומכלם נבראים מלאכים, וכשחוטא לוקחת הכל הסטרא אחרא, וכשחזר בתשובה כראוי הכל חוזר לו כבתחלה. זהו שאמר 'וכל אנשי ביתו', הם המלאכים שנבראו על ידי מעשיו הטובים. 'יליד בית', שנעשו על ידי גופו כגון תורה ותפלה. 'ומקנת כסף', שנעשו על ידי

צדקה וגמילות חסדים. וכיון שחטא נטמעו בסטרא אחרא, השתא שחזר בתשובה, כיון שהוא מל ונטהר, כך המלאכים שנעשו על ידי מצותיו ולקחה הסטרא אחרא עכשו נטלו מסטרא אחרא ונמולו ונטהרו עמו וחזרו אליו. וזהו 'מאת בן נכר נמלו אתו', כלומר 'מאת בן נכר' שהוא הסטרא אחרא שנטמעו בה, השתא נמלו אתו ונטהרו וחזרו אליו:

וגם השכינה חוזרת להשיג עליו

וכשחזר בתשובה וחזרו אליו המלאכים, אז וירא אליו ה', השכינה משגחת בו ומטיבה אליו. באלני, דהינו שנתגבר על יצרו וחזר בתשובה, מלשון 'וחסן הוא כאלונים' (עמוס ב ט). ממרא, היא משמעה 'מום ראה', וגימטריא 'רפא', לומר שפיון שהיה חוטא היה מום בו, עכשו נתרפא המום. והוא ישב פתח האהל, פרוש, כיון שחזר בתשובה, יושב פי אם בפתחי אהלה של תורה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. כחם היום, כלומר, שחזר בתשובה בעודו בתקופתו, לא עד שהזקין, שזו היא התשובה המעלה (ע"ז יט.), וזהו כחם היום, בעוד חמו בו:

(פיתוחי חותם פרשת וירא)

מהות האהבה הנצרכת

דכתיב (שם כב ג) 'וישכם אברהם בבקר':

וכדי שלא יאמרו באי עולם שמא אברהם לא עשה כל זה אלא מפני שידיע שה' יתברך לא ניחננו לשחטו, לכן אמר לו ה' יתברך (שם פסוק יב) 'כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנה את יחידך ממני', הקדוש ברוך הוא ירד לסוף דעתו וגלה שדעתו היה לשחטו, ובפרט למה שכתבו רבותינו ז"ל (ספר הרוקח, כב יד) כי שחט בו מקצת:

הטעם שעלה בדעת אברהם אבינו שרצה הקב"ה לשחוט את יצחק

אבל מכל מקום קשה, מה עלה על דעת אברהם אבינו והיאך האמין דבר זה שפונת הקדוש ברוך הוא לשחט את בנו. ונראה לעניות דעתי אם אפשר, משום דאברהם היה חסד גמור ויצחק היה גבורה מדת הדין, ורצון השם הוא שיהיה הדין נכנע תחת החסד, חשב אברהם אבינו עליו השלום שרצון השם שישחט יצחק, שזה הוא הכניעה גמורה של הדין ותגברת החסד, וכיון שחשב שזהו דעת עליון ורצונו עשה בשמחה ולא עכב. ומזה נודעת אהבת אברהם השלמה, דכיון שסבר שזה רצון השם וזה שלמות אילן העליון עשה באהבה רבה. ולפיכך אמר לו ה' כי ירא אלהים אתה, דהינו ירא ממדת הדין שהוא 'אלהים', ולפיכך עשית זה להכניע הדין:

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות כג)

והאהבה שיאהב האדם את השם צריך שתהיה אהבה מפלגת עד תכלית, שום דבר לא ימנע בשבילו, הן נפשו הן נפש בניו הן ממונו, דבזה נתעלה אברהם אבינו עליו השלום כשנסהו הקדוש ברוך הוא ביצחק בנו, ומה כתיב שם (בראשית כב ב) 'קח נא את בנה את יחידך אשר אהבת את יצחק', דקשה, דלא היה לו לומר רק 'קח נא את יצחק', והכל יתר. ורש"י ז"ל כתב כדי לתת לו שכר על כל דבור ודבור:

ולפי ענינו בא הקדוש ברוך הוא יתברך שמו להורות לבני האדם האהבה שיקרא בה 'אוהב השם', דהדבר החביב עליו ביותר לא ימנע אותו מאהבתו יתברך, ואברהם אבינו עליו השלום שום דבר לא היה חביב עליו יותר מיצחק, יותר מגופו ומממונו, כי הרי הבטיחו ה' (שם כא יב) 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ומשמע דלא יש לו עם שרה זרע אחר רק יצחק, ונולד לו לעת זקנתו, ואפלו הכי מרב אהבתו את השם לא הרהר אחר מדותיו. וזה שאמר 'קח נא את בנה', שזה נקרא 'בנה' שהוא זרע כשר, לאפוקי ישמעאל. ועוד, 'את יחידך', שאין לך משרה עוד בן זולת זה. ועוד, 'אשר אהבת', יותר מגופך. ועוד, 'את יצחק', שזה הבן מבדל מהבנים שהוא קדוש וירא אותי בתכלית. וכל זה אם אהבתי עזה עליו יותר מן הכל העלהו לעולה לפני. ומרב אהבתו את השם עשה בשמחה ולא עכב,

(נלקט ונערך ע"י ישיבת "אביר-יעקב", מכון "אור-לישרים" נהריה)

לפרשת וירא

גליון שבועי במשנת
מרן האור החיים הק' זיע"א

גודל הניסיון של העקידה

ולמה ליה למימר 'וישלח את ידו' היה לו לומר רק 'ויקח את המאכלת', אלא שהנה אמרו ז"ל (יומא כח:): שאברהם אבינו ע"ה, קיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ואפילו עירובי תבשילין, ולכאורה איך ידע איך ומה לעשות, אלא שרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו כולם היו מזוככים ומשועבדים לו יתברך, ומעצמם היו יודעים ומרגישים מהו רצונו יתברך, ועל ידי כן קיים את כל התורה כולה.

והנה כאן כל מה שעשה אברהם אבינו היה הכל צורך מצוה והיה האיברים פועלים ברצון כגון 'ויקח את יצחק בנו' כי כן צוהו ה', וכן ויבקע את עצי העולה וכו'. אבל בויקח את המאכלת - לשחוט את בנו לא היה ממצות הש"י, שכוונת השי"ת היה רק להעלותו לקרבן ולא לשחטו, ולכך לא רצתה ידו ליקח המאכלת כי אין זה מהמצוה.

וזוהו מה שמשמענו התורה הניסיון הגדול של אברהם אע"ה, שהגם בראותו שלא רצתה ידו לקחת המאכלת, לא עלה בדעתו להתיישב מאי האי, רק הכריח את בהכרח את היד 'וישלח אברהם את ידו' - וישלחה בחוזק שלא ברצונה ליקח את המאכלת, עכ"ד.

ומוסיף על דבריו האגרא דכלה וז"ל: "ומשמיעינו גודל צדקתו הגם שידע מטבע איבריו עם כל זה לא התמהמה ולא עמד משתומם על המראה, רק הכריח את היד, והבין מאוד כי הדברים האלה משביעים נפש שוקקה להתפעל בדמיון" עכ"ל. ואפ"ל שזה נכלל בדברי רבינו "שלא הרהר בלבבו", וזה היה עיקר הניסיון ודו"ק.

ידוע קושיית העולם, מהו גודל הרבותא שנשתבחה בו אברהם אבינו ע"ה, בעמידתו בניסיון העקידה, עד שאמר הקב"ה על ניסיון זה, "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך" וגו', וכן אנו מזכירין זאת בכל יום ויום בתפלתינו (פרי העקידה), "וזכר לנו... את העקידה שעקד את יצחק בנו על גבי המזבח" - לעורר רחמי וחסדיו עלינו, והרי כל יהודי הפשוט ביותר, אם הקב"ה בעצמו היה מצווהו לעקוד את בנו לקרבן לפניו, היה רץ מיד לעשות רצונו בלי שום פקפוק.

תירוצים וביאורים רבים נאמרו בזה, רבינו האור החיים הק' בלשונו הזהב מתרץ קושיא זו, וזלה"ק: "וגודל הניסיון מופלא (היא), שאברהם אחר כמה הרפתקי שקדמו לו עד שנפקד, ואחר כמה הבטחות מה' כי ביצחק יקרא זרעו הוא אומר לו שיקריבהו - ולא הרהר בלבבו" עכ"ל.

וזה היה גודל הניסיון שלא עלתה בלבו מחשבה דקה מן הדקה של ספק, ומיד הלך לקיים את המצוה בלא שום פקפוק. וכע"ז כתב רבינו בסמוך בפסוק 'קח נא' (כב, ב) וז"ל: "פירוש תיכף ומיד בלא שאלת זמן, ואף זה מן הניסיון שלא ישאול ממנו זמן כמעשה בת יפתח (שופטים יא) שרצה אביה להעלותה עולה ושאלה ממנו ב' חדשים" עכ"ל. והיינו שזה היה קושי הניסיון, שיעשה זאת בלי שום שהיה ועיכוב ובלא לשקול זאת במאזני שכלו כלל, וכעבדי קמיה מאריה.

ואולי יש להעמיס בדבריו, הא דאיתא בספיה"ק אגרא דכלה בשם הרה"ק רבי מנדל מרימנוב זצ"ל, לפרש הא דכתיב "וישלח אברהם אבינו את ידו ויקח את המאכלת" (כב, י) "וישלח אברהם אבינו את ידו ויקח את המאכלת"

המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא

ולפי הרעיון האמור יבואר, דהנה אברהם אע"ה בערב שבת קודש אחר חצות היום הרגיש איזה קדושה, אך לא היה יודע מה הוא זה, ואח"כ בבין השמשות השכיל בשכלו הזך לשמור את הלילה הזה, וגם למחר כל היום, ובמוצאי שבת האריך קצת לתוך הלילה - בתוספת שבת, משא"כ בערב שבת דעוד לא ידע, לא הוסיף על הקודש, ורק בשבת הבאה התחיל לשבות תיכף אחר חצות להוסיף מחול על הקודש, ודפח"ח.

ומענין לענין באותו ענין; נסיים בדבר נפלא שכתב בספר צמח דוד (להרה"ק מזאבלטוב), על הא דאנו מזמרים בזמירות שבת (זמר 'כל מקדש') 'דורשי ה' זרע אברהם אוהבו, המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא' ויש לדקדק ב' תמיהות, א. למה לא אמר בעל הזמר 'זרע יצחק' או 'זרע יעקב'. ב. וגם למה לא אמר קודם 'הממהרים לבוא' ואחר כך 'ומאחרים לצאת'.

אם היו מסכימים להכנסת אורחים אצל לוט - היתה סדום ניצלת

ובאמת כתב רבינו האור החיים (לעיל יח, כא) שלולא המעשה שעשו אנשי העיר טרם ישכבון עדיין היה אפשר שתבטל הגזירה יעו"ש, לזה אמר להם לוט שיסורו אל ביתו ויקיים בכך מצות הכנסת אורחים, "והשפמתם והלקתם לדרככם", כי לא יצטרכו לעשות שליחותם ותבטל הגזירה.

ומגיד הכתוב, שבאמת היה אפשר להיות כך, לולא כי טרם ישכבון כו', וגם באומרם (יט, ט) האָהד בָּא לְגוֹר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט צִתָּה נָרַע לָךְ מֵהֶם וגו' הרעו ללוט על המעשה שעשה, לכן נעשה מה שנעשה, וק"ל.

ערבי נחל (דרוש ז')

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֹמָה וְגו' וְהִשְׁפַּמְתֶּם וְהִלַּכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם וְגו' טָרֵם יִשְׁכְּבוּן וְגו' (יט, א-ד).

צריך לדקדק, אם לוט הגיד להמלאכים והשפמתם והלקתם לדרככם, לחסרון ידיעתו, שלא ידע שהמלאכים באו בשביל להפוך את העיר סדום, לא היה להתורה לכתוב מילין שהדיוטא שנאמרו מחסרון ידיעתו.

ויש לומר, דאולי כבר שמע לוט מבית אברהם ענין הפיכת סדום, רק לפי שעיקר חטא סדום היה שנשבת רגל אורח מביניהם, ועל פי רוב יתבטל גזירה רעה מהעיר ע"י מעשה טוב שיעשה שם אחד מאנשי העיר, ויגן על כל העיר.

הקראים לדראון עולם

משראה רבינו כך, הזדעזע ונחרד עד עמקי נשמתו. הוא ענש אותם לשלם את המס הכבד כולו, וגם קיללם כי לעולם לא יהיה להם מנין בירושלים. אף שהקהילה היתה אז גדולה, הרי שלא חלף זמן מרובה וקללתו של רבינו פגעה בהם. הקהילה הלכה והתמעטה ולא נותר בהם מנין. כל פעם בה נולד ילד בקהילה - מת אחד מהם.

מובא ב"סגולת משה" סוף ס' בראשית, בשם ס' "שערי ירושלים", ושם: "והנה זה כשלושים שנה שבאו כעשרים משפחות קראים ממדינתם להתגורר בירושלים, ועדת הקראים הקטנה צהלה ושמחה ותריע לקראת בואם בחשבם בדעתם כי ע"י כך עתה יגדל מספרם הרבה, אך ששונם נהפך להם לאבל ושממות נפש כי כמעט דרכה כף רגלם בשערי ירושלים החלה המגפה להשחית בהם עדי מתו כל האנשים טרם הגיעם לפתח בית הקראים והנשארים בבית מתו, עדי גם היום לא נמצא עוד המנין בימינו אלה".

אירע פעם, שמושלה העות'מאני של ירושלים בעת ההיא, הטיל מס כבד מנשוא על התושבים, ופרנסי העדה רצו לטכס עצה יחד כדת מה לעשות. הורה להם רבינו להתכנס יחד בבית הכנסת של הקראים, להם היתה אז קהילה גדולה בירושלים, השוכן מתחת לאדמה כדי שתהיה האסיפה חשאית. כאשר הגיע רבינו אל האסיפה וצעד במדרגות, כשלו לפתע רגליו והוא נפל מתעלה. משהקיצוהו מעלפונו, נענה ואמר: "לא בכדי התעלפתי, אין זאת כי אם רוח רעה השוכנת פה!".

מששמעו את הדברים, התחזקו הנוכחים על הדבר, וחפרו תחת גרם המדרגות. החופרים גילו לתדהמתם, כי הקראים טמנו שם את ספרי "היד החזקה" להרמב"ם כדי שכל הבא אל הבית ידרוך עליהם ובכך יבוזה, חלילה, את עמוד התורה שבעל פה.

התאנה שיבשה

גזר על התאנה כי לא יצלה פרייה למאכל. כך היה, ושוב יכלו התלמידים ללמוד באין מפריע.

העץ עם פירותיו היפים והבלתי ראויים למאכל, עמד כך עד שנת תרכ"ז בערך ומדי שנה הוציא את פירותיו המוזרים. באותה שנה, אחרי למעלה ממאה ועשרים שנה של פלא, נכרת העץ.

[ר' יעקב גולדמן ז"ל ב"האסיף" ירושלים תרמ"ז, מעיד כי "עד לפני עשרים שנה עמד העץ על מקומו ויעש פרי עץ נחמד למראה ואי טוב למאכל, וזה כעשרים שנה נקצץ האילן ואיננו".]

בחצר אור החיים שבירושלים עמד עוד שנים רבות אחרי פטירת רבינו, עץ תאנה רחב עלים וצל. ענפיו נושאי הפרי השתרגו עד לחלוננו המערבי של הבית.

דא עקא: פירותיו, על אף מראם הבשל והעסיסי, לא היו ראויים לאכילה. התאנים הבשלות לא הכילו עסיס דבשי אופייני אלא כמין ציפה יבשה וחסרת טעם וגוון.

סיפרו כי ילדי הישמעאלים היו נכנסים לחצר רבינו מדי יום כדי ללקוט תאנים לאכילה והפריעו אותו ואת תלמידיו מלימודם. כל הנסיונות למנעם מלבוא לא צלחו עד שרבינו

קניות בפרשה

איך קשור כל אחד מהמוצרים הבאים לפרשת השבוע שלנו?

את הפתרונות לחידות שלחו אלינו לכתבת המייל של המדור: leoroletzeirim@gmail.com

אורי ומורי במסע אל העבר

"אני חושבת שהגענו למקום קצת אחר... אמרה מורי. נראה לי שזו איננה העירה בה הינו עד עכשו". היא הסבירה. אורי ומורי המשיכו להתבונן סביבם. הם נסו להבין מדוע הגיעו למקום הזה. אם הספר המפלא הביא אותם לכאן, כנראה שהם אמורים לפגוש בברב קוק. השאלה היא רק היכן.

הם המשיכו לעמד מאחורי השיח הגדול, הסתתרו מפני ההולכים והשבים ברחוב הצר.

"הנה, ביתו של הרב נמצא ממש כאן, מעבר לפנה". הם שמעו קול מר. היה זה לא אחר מאשר אביו של הרב קוק. ידו מחזיקה ביד קטנה. אברהם יחקק הקטן הלך בצעדים זריזים. "עכשו אני מבין למה הגענו לכאן..." לחש אורי. "בואי נלך אחריהם, ונראה מה הם מחפשים". הוא הוסיף.

האב ובנו צעדו יד ביד. היה נראה כי הילד הצעיר ממחר, מבטו סקרני. כנראה פגישה מעניינת מצפה לו בביתו של אותו רב עליו דבר אביו.

"המסע בספינה היה מעיף. אבל אני שמח שהצטרפת אליי" אמר האב בחבה. "בכל פעם שאני נוסע בענייני המסחר אני מקפיד להכנס אל הרבנים של אותה עירה ולשוחח עימם בדברי תורה. אני שמח שגם אתה תוכל לפגוש אותם".

המשך יבוא...

נשמח לשמוע מכם: leoroletzeirim@gmail.com

אורו לילדים

אביטל לוי

שלום לכם חברים,

יום ראשון הקרוב, י"ט בחשון, הוא היום שבו יצא הרב קוק יחד עם רבנים נוספים למסע מיחד. מסע המושבות.

במסגרת המסע עברו הרבנים במושבות השונות. אותן מושבות הוקמו על ידי החלוצים, בני העליה הראשונה והשנייה, עוד לפני הקמת המדינה. הן הוקמו כמושבות וחוות קטנות ומבודדות, תושביהן התמודדו עם קשיים רבים, אך נאבקו כדי להקים ישוב יהודי בארץ ישראל. הרבנים יצאו במסע על מנת להכיר את בני המושבות, שברבם לא היו שומרי תורה ומצוות. במפגשים אלו הם דברו, העלו את הבעיות השונות אתן הם מתמודדים והרבנים נסו למצא פתרונות ורעיונות כיצד לסייע. כמו כן, הם דברו על לבם של אותם חלוצים להתקרב בחזרה אל קיום התורה והמצוות. כיום, חלק גדול מהמושבות גדלו והתפתחו וחלקן אף הפכו לערים גדולות כמו חדרה וחיפה.

שנזכה ללכת לאורו.

עֲפָפִים, אורי ומורי.

שיחה בשנים

אורי: בפרשת השבוע אנחנו קוראים על אברהם אבינו שהלך לארץ ישראל. מה הוא חפש כאן? הרי זה לא כמו היום, שיש פה יהודים רבים, צבא ומדינה. הארץ היתה מלאה בעמים שונים ומשונים.. בשבוע שעבר היה לנו טיול בירושלים, והגענו כמוזכר גם לכתל המערבי. מעניין לחשב על כך שעד לפני לא הרבה שנים רחבת הכתל, כמו ארץ ישראל כלה, היתה תחת שלטון בריטי, והנה אנחנו חיים כאן היום תחת שלטון יהודי

מורי: אתה צודק. לאחר הצהרת בלפור, בה נתנו הבריטים היתר להקים מדינה יהודית בארץ ישראל, ששה הרב קוק באנגליה. כך יצא שהוא הזמן לנאם באספה גדולה לרגל המאורע. בדבריו אמר הרב שהוא לא בא להודות למלכות בריטניה על ההיתר שנתנה ליהודים להקים מדינה, אלא לבקר אותה על שהקב"ה בחר בה להיות השליח להגשים את הבטחתו שנחזר לארץ ישראל.

(מעבד מתוך: שבחי הרא"ה עמ' קמ)

שׁו"ת "באורות" ?!

ש.

ש. בספר "מסילת ישרים" כתוב שהאדם נברא כדי להתענג על ד'. אז בעצם אנחנו עובדים בשביל עצמנו?

ת. הרב קוק מתייחס לשאלה זו: "...הָאָדָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְהִתְעַנֵּג עַל ד'... [אבל] נִסְדָּד הַחוּשׁ הַמוֹסְרִי שֶׁלָּנוּ מִפְּנֵי הָאֱגוֹאִיסְמוֹס, וְאַהֲבַת הַתְּעַנּוּג, שְׂבִיּוּד זֶה..." (אוה"ק ג, קסז).

אנחנו בהחלט מגנים מי שעובד בשביל פרס. אבל למה באמת זה בעייתית?

נקח לדוגמא אדם שמכבד את הוריו רק בשביל קבלת הירושה, דבר זה מעיד על כך שהוא לא באמת אוהב אותם.

עבודה בשביל פרס, היא לא רק אצל ילדים וממתקים, ישנם אנשים שעל אף שהם עובדים ומקדמים את העולם, מטרתם העיקרית היא השגת מנוחה ותענוג. לכן, יסוד חינוכי ממדרגה ראשונה הוא לעשות דברים מתוך האידיאליות שבהם.

בניגוד לכך, ההנחה שמי שמקיים מצוות כדי שיהיה לו טוב, נחשב לעובד בשביל פרס, נובעת מתפיסה שגויה, כאילו חלילה המצוות נעשו "לרע לנו".

כיון שעצם מטרת המצוות היא "למזב לך" (דברים י, יג), אין סתירה בין מי שעובד בשביל הטוב של ד' לבין מי שעובד לשם עשיית המצוות. לכן, מצוות התורה - כגמילות חסד, לישא אשה, ללמוד תורה - הם גם חוקים מחייבים, אבל לא פחות מכך - הם חוקים מיטיבים, ומצווה לשמוח ולברך על הזכות שבהם.

הכוונה ב'לא לעבוד בשביל פרס', היא בשביל פרסים נמוכים חומרניים, כי אז אנחנו סתם צבועים ולא אנשים שמחפשים באמת את הטוב האמיתי ואת ד'. אבל לעבוד בשביל "להתענג על ד'", כלומר, שתופיע כאן האמת והטוב של ד' - בדיוק בשביל זה באנו לכאן.

"אָמְנָם... מִיִּשְׁגַּ תְּעַנּוּג זֶה שֶׁל הַתְּעַנּוּגוֹת עַל ד' הוּא הַתִּכְוֵן הַטְּהוֹר שֶׁבְּאִיִּדְאִלוּת הַיִּתְרַטְּ הַטְּהוֹר... שֶׁהַתְּכִלִּית הָאֱמִתִּית הִיא הַדְּבָקוֹת בְּשֵׁם יְתַבְּרָה, פִּי רַק זֶה הוּא הַטּוֹב" (שם).

פינת הש"ות מחכה לשאלות שלכם! במייל או בקבוצות הווצאפ. עומר דוידוביץ. שאלות למדור השו"ת ובקשת הצטרפות לקבוצות הווצאפ ניתן לשלוח למייל: omerymh@gmail.com או ל: 050-6514877

באור צעיר

בראי"ה ובהתבוננות פנימית

אביטל לוי

על מוסר אנושי ומוסר אלוקי חלק א'

מצפ(ו)ן אלוקי

הדרת נשים, הצבת מחיצות בהופעה והכלת משפחות מגוונות הן רק חלק מסוגיות שונות העולות לא פעם לכותרות ומציבות סימן שאלה על הקשר שבין עולם התורה לעולם הכללי, זה המציג עצמו כמוסרי ולוחם צדק.

אברהם אבינו התמודד עם שאלות מוסריות. הוא נלחם בבני דורו שהקריבו ילדים למולך, וטען בתוקף שהמעשים הללו עומדים בניגוד מוחלט לעבודת האלוקים. זו צריכה לנבוע מתוך חסד ומוסר טבעי.

"אָסוּר לָהּ לִירְאֵת שָׁמַיִם שֶׁתִּדְחַק אֶת הַמוֹסֵר הַטְּבִיעִי שֶׁל הָאָדָם, כִּי אִזּוֹ אֵינָהּ עוֹד יְרֵאֵת שָׁמַיִם טְהוֹרָה. סִימָן לִירְאֵת שָׁמַיִם טְהוֹרָה הוּא כְּשֶׁהַמוֹסֵר הַטְּבִיעִי, הַנְּטוּעַ בְּטִבְעֵ הַיִּשָּׂר שֶׁל הָאָדָם הוֹלֵךְ וְעוֹלָה עַל פִּיהָ...". (אורות הקודש, כרך ג', עמ' כ"ז)

יראת שמיים טהורה היא כזו ההולכת יד ביד עם המוסר האנושי, הטבעי. ירא שמיים מחוייב בהכרח להיות גם אדם מוסרי.

אבל מה קורה כשישנן מחלוקות על אותו מוסר?

אם לאחד נראה שמשפחה צריכה לכלול אבא ואמא ולאחר נראה שאין בעיה עם משפחה של שני גברים או שתי נשים? מה קורה כשיש מי שטוען שהצבת מחיצות בין גברים לנשים בהופעה יש בה גורם מזלזל ולא מוסרי והשני מחוייב לכך בשם ההלכה? אולי ללא אותם גדרים חיינו יהיו סובלניים ומוסריים יותר ונטולי מלחמות? התשובה היא: לא.

"אִם תִּצְוֶיךָ יְרֵאֵת שָׁמַיִם בְּתַכְוִּנָּה כְּזֹאת שֶׁבְּלֹא הַשְׁפַּעְתָּה עַל הַחַיִּים הֵיוּ הַחַיִּים נוֹטִים לַפְּעֵל טוֹב, וְלְהוֹצִיא אֶל הַפְּעֵל דְּבָרִים מוֹעִילִים לַפְּרֵט וְלַפְּלֵל, וְעַל פִּי הַשְׁפַּעְתָּה מִתְמַעֵט כִּחַ פֶּעַל הַהוּא, יְרֵאֵת שָׁמַיִם כְּזֹאת הִיא יְרֵאֵה פְּסוּלָה" (מוסר הקודש ראש דבר עמ' כז).

לא ייתכן שיראת שמיים תפגע בנו ותגרום לחיינו להיות פחות טובים או פחות מוסריים. אין דבר כזה.

אם כן, כנראה שאם ישנן מצוות שיכולות להיראות כלא מוסריות - כנראה הבעיה היא אצלנו ולא במוסר האלוקי.

נחזור לאברהם אבינו. זה שזעק שאסור להקריב ילדים למולך. עכשיו הוא מצווה להקריב את בנו, והוא הולך לעשות את זה - באהבה גדולה. הוא מבין שיש דברים שהם למעלה מההבנה השכלית. כי אין אפשרות שיהיה משהו לא נכון בציווי האלוקי.

הצו האלוקי הוא זה שמנחה אותנו, ושצריך להנחות את כולנו. אותו מוסר אלוקי שאינו משתנה לעולם, אפילו אם הדעות עליו חלוקות. הערות, הארות ושאלות יתקבלו בברכה במערכת המדור:

leoroletzeirim@gmail.com

שאלות למדור השו"ת ובקשת הצטרפות לקבוצות הווצאפ ניתן לשלוח למייל: omerymh@gmail.com או ל: 050-6514877 רוצים לקבל את המדור אליכם לווצאפ? רוצים לשלוח שאלות למדור השו"ת? קבוצת ווצאפ שקטה לקבלת העלון ושתי קבוצות פתוחות לדיונים. סרקו ובחרו את הקבוצה הרצויה... מחכים לכם!

החל מ- 7,990 ₪ למ"ר

רק 65,000 ₪ הון ראשוני

מהיום, גם אתם יכולים להתקדם למשרד משלכם.

פרויקט העסקים PERI BUSINESS בפארק המדע רחובות, מציע מגוון של משרדים בגדלים שונים, החל מ-14 מ"ר, בעיצובים שונים ובהתאמה אישית, חדרי ישיבות בכל קומה ומיקום מושלם בצמוד לתחנת הרכבת ולצירי התנועה המרכזיים.

שרי נדל"ן
מקבוצת אלדד פרי

*5066

ההדמיה להמחשה בלבד

PERI BUSINESS
PLACE
השקעה חכמה

יוצא לאור ע"י:

רח' הרב צבי יהודה 12 ירושלים | טלפון: 02-6524793
דוא"ל: Mercazarav@gmail.com

אורות אברהם
מוסיפים אור

כתובת: רח' גולדה מאיר 7, קומה 1, בית עליאש, נס ציונה | טלפון: 053-9620161 | דוא"ל: orotavraham@eldadperi.co.il | אתר: www.orotavraham.com
עריכה: תודעה יהודית - הרב שי הירש | עימוד ועיצוב: אליגטור עיצובים | מדור הילדים ואור צעיר - כתיבה ועריכה: אביטל לוי והרב עומר דוידוביץ',
איור: רננה אנסבכר | ייעוץ פדגוגי - ד"ר רונאל עטייה ('אורות ישראל') | תמונת הרב גורן מעמ"8 - לע"מ, יעקב סער

הגיליון מוקדש לע"נ ר' אברהם בן פריחה ז"ל • מרים בת זוהרא • רבי שלום בן יקות • ר' יוסף בן תמו ז"ל • ר' יעיש בן אסתר ז"ל
• ר' אברהם בן לאה ז"ל • יואל בן מינדלה ז"ל • סופיה בת בלה